

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Számmér Imre könyvnyomdája.

Epilogus.

Nem szívesen foglalkozunk kültügyi dolgokkal, mert elég a magunk baja. De most, hogy még egyszer szavát tesszük Dreyfus ügyét, fontos okok készítetnek erre. Dreyfus el van ugyan ítélve másodszer is, de meg van mentve A szindikátus nem menthette meg a becsületet, de megmentette az irhát. Mert valószínű, hogy végre is kegyelmet kap, hisz Loubet a revízió jegyében született, mint a köztársaság elnöke. Ezzel aztán vége is lesz a háborúságnak. A francia vezérkar becsülete az itele által meg van mentve, de egyszersmind meg van adva a lehetőség, hogy Dreyfus megmeneküljön, habár nem sikerült is nevére a hazaárulás bélyegét lemosni. Azok is tévednek, akik azt hiszik, hogy ezzel visszaadták Franciaország nyugalmát. Oh nem! Van ott még botránkyó és panamán elég és végre is feltartóztathatatlannal rohan a harmadik köztársaság — a királyság felé. Mert megtogja érne ez a nemzedék az Orleansok diadalmas bevonulását az Elyseébe.

A revizionisták egyik fő érve az volt, hogy Dreyfus elítélése a monarchia visszatérését jelenti és ezzel a jelszóval hajtották az elvakult republikánusokat táborukba. Az Orleansok visszatérte az ő szemükben Franciaország veszedelmét jelenti, de hogy miért, azt megmagyarázni nem tudják. Nem valószínűleg, hanem bizonyára azért, mivel a liberálisizmus bukása, annak idején nálunk is úgy volt kikürtölve, mint Magyarország és a magyarság veszedelme. Kenn'doss! feleljük mi erre Dreyfus nyelvén, pedig Franciaországban az antiszemitizmus nem is oly nagy közgazdasági kérdés, mint nálunk. Hisz az egész országban együttvéve sincs annyi zsidó, mint Budapesten és mégis onnan indul az egész világ zsidóságának szervezkedése. Szilágyi mint igazságügyminiszter, a polgári házasság egyik alapokának mondotta azt az abszurdumot, hogy ezzel célja az államnak beolvasztani a zsidóságot a magyar fajba. Hát a mi konkrét értelme van ennek a fr. zisnak, azt megteszik a zsidók maguktól is, törvény nélkül, sőt a legfőbb erkölcsi törvény ellenére; a mit pedig mondani akart veie a rabulisztika atyamestere, arra meg legtrappansabb czáfólat Franciaország és speciatim a Dreyfus-ügy. Hisz mint példára hivatkoztak Franciaországra, hogy ime ott már teljesen beolvadt az a 60—80 ezer zsidó. — Erre czáfolt rá alaposan a mi egyházpolitikánkkal egyidejűleg az „Alliance Israelite“, mely akkor kezdte meg a párisi főrabbi felhívására Európá-szerte a zsidóalap gyűjtését; a Dreyfus-

ügyben pedig kimutatta, hogy bliktri neki a hazaszeretet és nemzetiség.

Figyelemmel kísértük mi ezt a Dreyfus-pört elejétől kezdve — 1894-től, és vártuk hogy fog kisülni az igazság? — Végre is, nemhogy tisztázódott volna a dolog, sőt inkább bizonyult mindjebben, de az utolsó felvonás még csak most következik. Feldolgozták már tragoediának is, pedig még becsületes dráma sem válik belőle, hanem csak egy vaudville, a melylyel, hála Feld Matyi költői talentumának, a városligeti szinkör megelőzte az egész világot. A veteránok ugyan letűntek az élet színpadáról, de a „Háromláb kapitány“ című elég trivális bohózat keretében sikerülten használták fel Dreyfus személyét. Nohát ilyen lesz az minden erőlködés daczára is, a mi közönségünk szemében.

Ime most a pör revíziója után, időn a harmadik katonai törvényszék nyilvánítja bűnösnek és árulónak Dreyfust, megnyugodni még sem tudnak és addig dolgoznak tovább, míg Dreyfus szabad nem lesz és Matthieu testvéreinek lotharingiai gazdag gyártelepein nem piheni ki fáradalmait, Lucie, a gyászos szalmaözvegy pedig felcseréli Basch ur a tudós, fiatal rennesi egyetemi tanár kényelmes villáját a „Pester Lloyd“ szomszédságával, a hol Fürsték dorottya-utcai kirakatának a himzett papucskok mellett Madame Baschschal még nagyobb verzerőt fognak kölcsönözni. Talán innen magyarázható meg a pesti zsidólapok nagy rokonszenve is Dreyfus tragikomikus sorsa iránt. Az egész tárgyalásból különben az a két ellentmondó momentum domborodott ki, hogy míg Dreyfus annyi poze-zal hangoztatta ártatlanságát, addig a miniszterek és tábornokok makacsul és állhatatosan megmaradtak Dreyfus bűnössége mellett, melyet végre a hadbírósg is beismert, annak daczára, hogy a tárgyaláson sok volt a mondva csinált bizonyíték. A dolog olybá tűnik fel, mintha előbb meglettek volna győződve Dreyfus bűnösségéről és csak azután kerestek hozzá bizonyítékokat, amelyek közül néhány bevált, néhány nem.

Kissé furcsa eljárásnak tűnik fel, pedig tényleg így áll a dolog. Máskép meg kellett volna dűlnie a vádnak és lehetetlen lett volna egy embert elítélni. Lehet, hogy a sokat emlegetett borderó hamisított, lehet hogy Walsin írta, sőt lehet, hogy Walsin is áruló. De mindezt csak lehet, — mi kések vagyunk el is hinni, — de hogy Dreyfus áruló, az bizonyos. Dreyfus bűnössége azonban a legkevésbé sem a borderóból következik, a mely habár a vád főbizonyítéka volt is, mégis csak mellékes, haszontalan kis irat; mert hisz akárki írta is, nem ezzel az irattal követte

el az árulást, hanem azokkal az akár szóbeli, akár írásbeli közlésekkel a melyek a borderóban megemlítettnek.

Az újságolvasó ember nem tudja elképzelni, miféle csoda dolog volt az, és miért beszélt az a Mercier tábornok volt hadügyminiszter arról, hogy a német császár maga is érintkezett kémekkel és hogy a háboru küszöbön volt Németországgal stb? Pedig ezek voltak a vádnak legfontosabb részei.

Hát hogy egypár szóval elmondjuk a dolgot, azt a miről egyetlen újság sem tett említést és a miből a francia kormány, de a vezérkar is tudta Dreyfus árulását, ámbár azt kategóricce rabizonyítani nem lehetett, vissza kell térnünk, az orosz francia szövetség eredetére.

Emlékeztünk, mennyi ideig húzódott ez a dolog, míg az oroszok ráállottak erre a szövetségre. A francziák ragaszkodtak ehhez, mert szükségük volt egy hatalmas szövetségi társra Németország ellen, mikor ott égett a revanche eszméje minden francia szívében. E miatt felejtették el Napoleon futását, hogy Szedánt megboszulják. Végre is, mikor Faure elnök, vagy valamelyik külügyminiszter Pétervárott járt, hogy a szövetséget sürgesse, kipattant az oroszok vonakodásának oka. *Maga Miklós csár, adta tudára a francia uraknak, hogy addig míg a francia vezérkarban árulók vannak, hiába való minden szövetség, mert a német császár jobban van informálva a francia hadsereg techniai felszereléséről és elrendezéséről, mint maga a francia hadügyminiszter.* Erre aztán leesett a francia urak álla. *Mikor aztán faggatták a czárt, hogy ki lehet az áruló, az megnevezte Dreyfust, sőt azt is, hogy körülbelül másoda tíkakat árult el.* Dreyfus ügyes zsidó volt, lesték, csapdákat állítottak neki, de nem lehetett teljesen megcsipni. Most már tudták, hogy Dreyfus a bűnös, de bizonyíték nélkül nem lehet elítélni, azért hamisították tehát a borderót és még pár iratot, másokat pedig, egyszerűen ráalkalmaztak, mint a *cette canaille de D.* . . . Dreyfus barátjai kiszámították ezt, tudták hogy bizonyíték alig van a kapitány ellen, de viszont azt is tudták, hogy a francia kormány soha el nem árulhatja, kitől tudta meg a tüköt, mert akkor vége az orosz-alliance-nak. De a nyilvánosság előtt sem használható bizonyítékul, mert az orosz czár nem fog nyíltan árulkodni barátjára a német császárra, és ennek a körülménynek kihasználásával keresztül hajszólták a revíziót, nem tördölve vele, hogy hazájukat abba a veszedelembe sodorják, hogy az orosz- és német hatalmat is maguk ellen bősztik, ha a tárgyalás folyamán erre az egyetlen de alapos bizonyítékra történnék hivatkozás.

Ezért heccelték fel a csöcseléket, ezért szidták a vezérkart, ezért tiporták sárba a francia hadsereg becsületét, hogy ártatlant itélt el, ezért lázítottak a papok és egyház ellen, ezért raboltatták ki a templomokat.

Ime a zsidó perfidia teljes mezitelenességben.

A német *Reichsanzeiger* azért nyugodt lelkiismerettel kiadhatta a hivatalos kommunikét, hogy Dreyfus sem a párizsi nagykövetséggel, sem a német kormány bármely közegével nem állott összeköttetésben. Igaza van, hisz a császár se nem nagykövet, se nem közege a kormánynak, hanem a legfőbb hadur, akinek érdekében állott tudni a francia hadsereg titkait, mert azzal hazájának tette a legnagyobb szolgálatot. Egy becsületes zsidónál meg utóvégre nem oly szokatlan dolog, ha Trierből egy kis bnyorral kiköltözik, és Elzászban mint durgazdag gyáros üti fel tanyáját.

Ha pedig ezek után valaki azt kérdezi, hogy honnan tudjuk mindezeket; erre csak azt feleljük, hogy kérdezzék meg *Mercziert*, *II. Vilmos* német császárt, vagy az orosz czárt.

Diplomata.

UJDONSÁGOK.

— **Az első évforduló.** Ujra elsirottuk, megint temettük a mi nagyszivű Erzsébetünket. A gyászlobogók ismét megjelentek a házakon és szemükből könnyet facsart az emlékez és keserősége. Nem az a megdöbbenő, jajszavu siralom volt már ez, a mi a geni szörnyű nap után megrázta a nemzetet, hanem a nagy gyászoknak az a csöndes nyilatkozása, melyet ünneppé tesz a szeretet. Fülkerestük a gyászba vont templomokat, a mindenben megvigasztaló hitnek eme várait és onnan társzkodtunk annak a léleknek üdvösségeért, a kivel immár csak imádságban beszélgethetünk. Ugy éreztük, mintha a mi Erzsébetünk letekintene ránk a fátyolos égből és az ő szelíd szavával újra áldást mondana a magyarra. A magyarra, aki úgy tud szenvedni és szeretni mint Ő tudott és más senki a világon. És mintha mosolyogni láttuk volna azt a mindig bánatos arcot...

Dr. Steiner Fülöp megyés Püspök Ur Ő Méltósága Erzsébet királyné megrendítő halálának évfordulóján teési nyaralójából a közeli *Jásd* veszprémmegyei községbe kocsizott, hogy ott a királyné lelküdvéért sz. mise áldozatot mutasson be a Mindenhatónak. A plebána templom előtt a megyés püspököt a 20. honvéd *gyalogezred* tisztikara fogadta élén az ezredessel s néhány percnyi beszélgetés után a templom előtt felállított csapatok sortala között bevonult a templomba, melynek ajtajánál *Borka* János plebános üdvözölte a főpásztort. Körülbelül 9 órákor püspök Ur Ő Méltósága csendes sz. misét mondott, melyen az egész tisztikar jelen volt. A legénység azon része pedig, mely a templomba be nem fért, a templom előtti téren volt felállítva. A sz. mise végétével a főpásztor bucsut vévén az ezredestől s visszavért teési nyaralójába.

Itt a püspöki székesegynázban e hó 11-én délelőtt 9 órákor *Hussár* Károly prépost ka-

nonok ünnepélyes gyászmisét mondott, melyen megjelent báró *Fiáth* Pál főispán és *Hauranek* János polgármester vezetése alatt a megyei és városi tisztikar csaknem teljes számban, ugyszintén az állami tisztviselők, a székesfejérvári jótékony nőgyűlés és a itt levő katonatisztek.

A gyászmise, nemkülönben a 10 és 12-én tartott szent misék alatt a következő összegek folytak be az Örökimádás templomára: A *székesegyházban* 95 frt. a *Ferenczrendiek* templomában 15 frt 39 kr.

Az Örökimádás templom gyűjtőbizottsága a vidéken is szép eredménnyel működött Eddigi értesüléseink szerint: *Lovasberényben* gróf *Cairáky* Antalné és leánya *Mária* gróf kisasszony 152 forintot gyűjtöttek, illetve részben adományoztak; *Velenczén* Meszleny-család nőtagjai 36 frtot; *Vereben* pedig verbi *Végh* Mária 28 frtot gyűjtött a kegyeletes czélra.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Fejérvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt 11 órákor báró *Fiáth* Pál főispán elnökle mellett rendkívüli közgyűlést tartott. Mivel a egész program csak két ügynek formaszzerű elintézéséből állott, a bizottsági tagok gyér számmal jelentek meg; de mindazonáltal ünnepiessé tette ezt a gyűlést a főispán meleghangú szép beszéde, melyben boldog emlékeztető Királynénkat a gyásznap évtordulójára alkalmával dicsőítette.

„Gyászlobogók lengenek a házakon — így kezdte beszédét — külső megnyilatkozásául ama fájdalomnak, mely megújul szívünkben ezen a napon. Könyves szemekkel emlékezünk meg a legjobb és legszeretettebb Királynéről, kit oly szörnyű módon ragadott el tőlünk a megfoghatatlan isteni végzet. Nagy érdemeit a történelem lapjaira írta, mint a legemesebb asszonyt, ki gyöngéd szeretetével elszlatta a félreértéseket és a dinasztiaát a nemzetel összeforrasztotta. Emlékét kegyelettel őrzi király és nemzet.“ Megragadó szavakkal csetelte ezután a közös gyászt, melyet a pótolhatatlan veszteség fölött még ma is mélyen érzünk, végül a király személye iránt való törhetetlen ragaszkodásra buzdított.

A megauató beszédet a bizottsági tagok állva hallgatták végig. Ezután a főjegyző ismertette az állandó választmányának a kórház-építési ajánlatokról szóló előterjesztését, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. Együttal bemutatta a *Hejgy* Ferencz vállalkozóval kötendő szerződési mintát, mely a miniszterhez fog fölterjesztetni. A vármegyei tisztikar fizetés fölemelés iránti kérelmét szintén pártolólág terjesztik föl a miniszterhez. Ez alkalomból a vármegye közönsége a kormányhoz föliratot intéz, melyben a megye részére adott dotáció fölemelését kéri, hogy a tisztviselők szélesen megokolt méltányos kérését így teljesíthesse.

A közgyűlés 12-12-kor véget ért.

— **Nyugdíjazás.** *Hampek* Imre m. árva-péntzári ellenőr a napokban beadta nyugdíjazási kérvényét. Helyébe, — mint értesülünk — a közbizalom valószínűleg *Szakál* Antal péntzári könyvelőt fogja ültetni, ki 17 évi működése alatt erre ugy tehetségével, mint személyes tulajdonságaival méltán rá szolgált.

— **Meghívó.** A szakolczai választókerület néppárti hivei a nyitra megyei *Egbcellen* 1899. szeptember 17-én, vasárnap d. u. 3 órákor a róm. kath. templom előtti téren *néppárti népgyűlést* fognak tartani, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Zmeskál* Zoltán, orsz. képviselő. 2. A választók jogairól és kötelességeiről. Tartja: *Donovál* János, broczkói plebános. 3. A néppárt parlamenti működéséről. Tartja: dr. *Kubina* József, orsz. képviselő.

4. Az egyházipolitikai törvények káros hatásáról. Tartja: *Skarda* József, sasvári prépost. 5. Elnöki zárszó. *Egbcell*, 1899. szept. 7. A rendezőség.

— **Közigazgatási ülés a megyénél.** Fejérvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta rendes havi ülését báró *Fiáth* Pál főispán elnökle alatt a megyeház kis termében. Jelen voltak: *Szűts* Artur főjegyző. *Balassa* Sándor I. és dr. *Balassa* Imre II. aljegyző, gróf *Festetich* Benő kir. tanfelügyelő, *Plossck* Ferencz kir. pénzügyigazgató, dr. *Schlamadin-ger* Jenő t. b. ügyész, dr. *Varga* Zsigmond t. főorvos, *Hattyusi* Dezső árv. ülnök, *Quirini* Gusztáv kir. főmérnök, *Kenessey* Gyula, *Tallian* Vilmos, *Dietrich* Zsigmond, dr. *Szűts* Andor, *Vértessy* József, *Molnár* Béla és dr. *Pajcs* Gyula bizottsági tagok. Az alispán szabadságon lévén, és helyette a főjegyző terjesztette be a megyei közigazgatás menetéről szóló havi jelentést, melyet a bizottság; egyhangulag vett tudomásul. Gróf *Cairáky* Antal *Móhl* János lovasberényi korcsmárostól az italmérsi engedély megvonását kéri, mert a nevezettrre az orgazdaság többszörösen rábizonyult. Kiadatik a t. főügyésznek. A dr. *Matta* Árpád *battai* birtokos cselédei ellen egyházi adó címzém elrendelt közigazgatási végrehajtás fölfüggesztetik s egyben a bizottság a törvény ide vonatkozó rendelkezései alapján kimondja, hogy az egyházi adó fizetésére csak az ingatlanul bíró cselédek köteleztetnek. A *saári* vasutállomáshoz vezető kocsitú kiépítését a bizottság elhatározza, oly módon, hogy a felmerülő költségeket 1/3 részben az utalpból fedezik, 1/3 — 1/3 részben pedig a bieskei vasutársaság, illetve az az érdekelt uradalmak, részben Bieske község tartozik fedezni. *Sárbo-gárd* községben II-od anyakönyvvizsgálói állás szervezése vált szükségessé. A község ez iránt való kérvényét pártolólág terjesztik föl a miniszterhez és ez állásra, *Pustener* Antal segédjegyzőt ajánlják. *Sándor* Mihály és *Fürész* János kivételes nőülési engedélye szintén fölterjesztetik. A *pénzügyigazgató* jelenti, hogy az adófelszámolási bizottság e hó 12-én megkezdte működését. Kincstári követelés összege 1.683,839 frt 80 kr., erre befolyt. 1.208,832 frt 17 kr., marad hátralék 475,006 frt 63 kr. A mult augusztus végéig ideiglenes házádotmentesség 139 esetben, fizetési halasztás pedig 2 esetben engedélyeztetett. A főorvosi, árvaszéki és mérnöki jelentések tudomásul vétele után a tanfelügyelő jelentésében ismét előkerült a kis tengeri kigyó: a *sóskuti* iskolakérdés. A sóskuti képviselőtestület körülbelül két évvel ezelőtt tartott ülésében az ottani katolikus felekezeti iskolát községi iskolává határozta átalakítani s e végből felterjesztést tettek az illetékes hatóságokhoz. Ezen határozatot több képviselőtestületi tag megfellebbezte. A megyei törvényhatóság annak idején foglalkozott ez ügygyel s a sóskutiakat utasította, hogy még egyszer vizsgálják meg a dolgot, mire a sóskuti képviselőtestület az előbbi határozatot megsemmisítette s minden a régi ben maradt. Ez ellen azonban ismét fellebbezéssel éltek, mire a miniszter a második határozatot megsemmisítette s a közigazgatási bizottságot, mint illetékes hatóságot az ügy elbírálására utasította. Hosszu vita után, melyben *Molnár* és *Vértessy* bizottsági tagok a felekezeti iskola fentartását, *Kenessey* és *Pajcs* pedig községi iskolává leendő átalakítását kívánták, az ügy a napirendről levétetvén, az iratok kiadattak a tisztú ügyészeknek, ki a legközelebbi ülésben a teendőkre nézve előterjesztést fog tenni.

— **A csákvári katasztrófa.** *Csákvárott* f. hó 7-dikén délután 6 óra tájban a fazekasok egy részének agyagbányájában többen foglalkoztak az edények készítéséhez szükséges agyag kihordásával. *Kondor* István napszamos épen a kihordáshoz vágta az anyagot csákányával, *Korpusz* Mártonné pedig közvetlen közelében rakta edényébe a kivagott agyagot, a midőn az agyagréteg fölött levő hatalmas földtömeg hirtelen megindult és mindkettőt maga alá temette ugyanynira, hogy mindketten szörnyet hal-

tak. *Heilmuth* Márton napszámós és *Oszoli* Ferencz fazekas, a kik egy kissé távolabb dolgoztak szintén súlyos sérüléseket szenvedtek. Ugy látszik, hogy az egész szerencsétlenség az illető munkások vigyázatlan-ságából származott. A szerencsétlenség áldozatait f. hó 9-ikén nagy részvét mellett temették el.

— **Le a biciklistákkal!** Jó ideig gondolkotunk, vajjon milyen czímet adjunk az alább közölt levélnek, melyet lapunk egyik ugynevezett barátja küldött be hozzánk. Végre is a föntiben állapodtunk meg. Azt hisszük ezzel legszebben kifejeztük aggódó polgártársunk szíve óhaját. Részben a magunkét is, mert bizony rengeteg galibát csinálnak ezek az urak, igaz, hogy ők is csak részben. A levél így hangzik:

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Hallott-e már valamit az ukrainai félvad kozákokról? Hát a volgamenti kirgizekről? Nos, ezek együttvéve sem oly veszedelmesek, mint a mi biciklistáink. Valamint azok sem sokat törődnek a különféle törvényekkel és ukázokkal, ép oly kevésbé hederítenek ezek a civilizált kirgizek az őket érintő szabályrendeletekre. Csak hogy míg azok a lakatlan sivatagokon száguldoznak minden numerus, lámpa és óvatosság teljes mellőzésével, addig ezek egy modern teljes népes utcáit és sétatályaikat tartják állandó rettegésben. És most az a kérdés: jól van-e ez így, avagy nem? Huszannyolcezer polgár nevében kiáltom: Nincs jól! Sürgős segítséget, esetleg kormánybiztost kérünk! Különben, hogy el ne hamarkodják a dolgot (Attól ne féljen! Szerk.) volna egy szerény indítványom. Tudvalevő, hogy még a legbizonytalanabb járási biciklistákat is nehezen volnának képesek letartóztatni adandó alkalommal gyalogos rendőreink, hát még a gyakorolt biciklis-kirgizeket! — az ábrázatukat pedig elvégre nem ismerhetik. Tehát azon indítványommal járulok az illetékes hatóság elé, miszerint az utczán posztoló rendőrök peczérhurokkal láttassanak el, még pedig oly czézből, hogy ha tulsebesen haladó, vagy éj idején lámpavilágtalan biciklistát látnak, egy azokat irgalmatlanul nyakoncsipjék, illetve nyakonhurkolják. Így a kihágó „szaladár“ száz eset közül kilenczvenkilencszer letartóztatható, bekísérhető, avagy kikérdezhető, esetleg fölírható és megbírságozható. (Ó Mindenható!) Egyelőre ennyit. Majd később, illetve jövőre, ha ezen sportnak nevezett invázió még veszedelmesebb mérveket öltené, akkor esetleg önkéntes-polgárvész-őrségszervezhetünk. Az önkényes-polgárvész-őrség meghatározott számú csapatokban czirálna az utczákon s a szabályrendeletet áthágó és netalán ellenszegülő biciklistákat irgalom nélkül lesortízná. Végül, miután magamat a „tisztelt a kivételnek“-féle elv öszinte hívének vallom,

maradtam a mélyen tisztelt Szerkesztő urnak
igaz hive
Szabó János.

A magunk részéről kijelentjük, hogy nem osztjuk ugyan szóról-szóra Szabó János ur nézeteit, mindazonáltal sürgősen kérjük a nemes város főkapitányát, hogy próbáljon valahára az általa publikáltatott szabályrendeletnek érvényt szerezni. Elvégre a mi sok, az sok. Nem kell egyéb, csak még vagy husz Szabó János és akkor a biciklisták existenciája komolyan veszélyeztetve lesz.

— **Hirtelen halál.** E hó 10-én este *Nassályi* István, id. *Igari* István és ifj. *Domján* János keresztusi lakosok gabonát vittek a Kósa-féle malomba. Utközben *Nassályi* r. szullétről panaszkodott, mire társai vele együtt visszafordulva betértek Igarinak a dült út mellett levő kunyhójába. Itt megpihenve, *Nassályi* pipára akart gyújtani és tüzet kért. Azonban midőn kezét a gyufa után nyújtotta, hirtelen öszesett és ott nyomban meghalt. Az életerős, alig 42 éves embert szívészélhűdés ölte meg.

— **Mükedvelői előadás.** A székesfejérvári iparos ifjuság folyó hó 10-én este, önképző köre javára a Glatz-féle kertben színi előadást rendezett, melyről csak elismeréssel emlékezhetünk meg. Ugy a fő szereplők, mint a kisebb szereplők tüzzel, lelkesedéssel és iparkodással játszottak. Andris csikós bojtárt *Hedrik* József igen jól alakította; *Sütő* Mariska, Rózi szerepében adta sikerült típusát: a falusi paraszt leányt. Különösen dicséretet érdemelnek *Scheier* Mariska (özv. Karvasiné), ifj. *Maizer* János (Ormódi Asztoli), *Bert* György (Ormódi Bence), *Antal* István (Márton csikós), *Csulek* József (Kiss Bálint). Ki kell még emelnünk *Sütő* Mariskának szépen csengő, lágy mezzo sopránját és *Hedrik* István szép bariton hangját. A rendezés *Békési* István, a közlő alelnökének érdeme, ki az alakítások nehézségeit szakavatott tanácsaival a szereplőknek igen megkönnyítette. Nem mulaszthatjuk el ezuttal is megdicsérni *Békési* István urat, ki tudomásunk szerint nemcsak a színi előadások alkalmával szolgált tanácsaival, hanem az önképző körben tartott felolvasásaival is nagyon tanulságos és kellemes ételeket szerez a kör tagjainak. (V.)

— **Drága zálog.** *Ehler* Antal, a *tárnoki* vasuti állomás váltóőre, hatszáz forintot örökölt a minap. A váltóór felesége vitte haza a pénzt. Éppen akkor náluk volt *Takács* Gyula fővárosi borbély is, a ki néhány hatost kölcsönkért *Ehler*től és zálogba hagyott érte két asztalkendőt. *Ehler*né azután belecsavarta a pénzt az egyik asztalkendőbe s elvette a szekrénybe. *Takács* Gyuláné másnap megvitte tartozását a váltóórnek, a ki mit sem tudván arról, milyen kincset rejtget az asztalkendő, visszaadta az asszonynak a zálogot. Csak később tudta meg a feleségétől, hogy az örökséget is odaadta adósának, *Hiába* sietett el *Takács*ék lakására, a házaspár eltűnt. Följelentést tett ellenük a budapesti főkapitányságon, a mely most keresi a megszökött házaspárt.

— **Vérmérgezés.** Majdnem áldozata lett a tyukszemvágásnak, illetőleg az abból származott vérmérgezésnek *Szabó* Kálmán városi elemi iskolai tanító. Körülbelül 10 nap előtt kivágták a tyukszemét torklével s a sebet félévellel takarta be, a mely dr. *Palánszky* állítása szerint valamely rovar által valószínűleg inficiálva volt. Egy hétig nem volt semmi baja, de akkor a szőlőben járva, megbotlott, újabb vérzés támadt s pár óra múlva már az egész balláb inficiálva volt. Ha az orvosi segély gyorsan nem érkezik a biztos halál elé nézett volna, azonban a jól alkalmazott ellenszerek annyira megkönnyítették, segítették, hogy a láb levágását is el lehetett kerülni. Most már annyira javult a beteg állapota, hogy pár hét múlva ismét visszatérhet régi munkakörébe.

— **Agyonrugta a ló.** *Tóth* András 65 esztendő Agárd pusztai lakos e hó 7-én *Schwarz* Bernát bérőnél dolgozott napszámában. Midőn estefelé a gyűjtött takarmánnyal hazaérkeztek, az öreg a lovak kifogásához látott, hogy azokat az istállóba bevezesse. Az egyiket szerencsésen bekötötte: a másik, a mely nem volt szokva a vezetéshez, megugrott a rud mellől, a szegény embert földöntötte és mellén úgy megrugta, hogy az öreg pár perc múlva kiszenvedett.

— **Részegfével.** *Gálcsik* Ferencz temetősor 7 sz. a. lakos e hó 10-én este valami fuvarozásból meglehetősen részeg állapotban tért haza. Midőn az udvaron a kocsirol leszállni akart, valahogy megcsuszott és a lovak közé esett, melyek annyira összerugdalták, hogy eszméletét elvesztette. A gyorsan előhívott mentők a súlyosan sérült embert beszállították a városi kórházba.

— **Ítélet.** A budapesti kir. büntető törvényszék *Rigó* József n.-ladányi lakost 3, *Szabó* István székesfejérvári bérőlt 5 évi fegyházra és *Nagy* József fülei lakost 6 havi

börtönrre ítélte. Nevezettek ez előtt két évvel börtök *Koburg* *Fülöp* herczeg pusztavázi vadászkastélyába s onnan sok nagyértékű tárgyat elloptak.

— **Állattjványa a megyében.** *Lépfene*: A.-Szt.-Iván 1 u., Nádasd-Ladány 1 u., összesen 2 község 2 udvar. *Veszétség*: Bakonyvárkány 1 u., Baracska 1 u., P.-Zamor 1 u., Rác-Keresztur 1 u., összesen 4 község 4 udvar. *Tenyészbénaság és hólyagos kiütés*: Herczegfalva 5 u., Igar 1 u., összesen 2 község 6 udvar. *Sértésorbáncz*: Aba 26 u., Bicske 1 u., Moha 5 u., Sukoró 15 u., Vaál 1 u., Velence 1 u., Zámoly 21 udvar összesen 7 község 39 udvar. *Sértésóvs*: Alesuth 1 u., Alsó Alap 15 u., A.-Szt.-Iván 1 u., Baracs 1 u., Baracska 1 u., Csákvár 1 u., Csurgó 1 u., Czece 1 u., Füle 1 u., Herczegfalva 3 u., Igar 47 u., Kajászó Szt.-Péter 22 u., Káloz 1 udvar Martonvásár 1 u., P.-Egres 1 u., Pákozdi 1 u., R.-Almás 1 u., Sárosd 1 u., Sárbogárd 3 u., Sárogres 4 u., Seregélyes 1 u., Söréd 10 udvar S.-Szt.-Miklós 1 u., Szt.-Agotha 1 udvar összesen 24 község.

I R O D A L O M.

Karácsonyra és minden ünnepi alkalomra igen megfelelő ajándékkönyv a következő mű, melyet t. olvasóink szives ügyelmébe különösen ajánlunk:

Bátran és hiven. Egy gárdatiszt emlékiratai XVI. Lajos svájci ezredéből. Történeti regény két kötetben. Írta: *Spillmann* József, S. J. A műről a fordító maga ezeket mondja: Két éve jelent meg fordításomban ugyane szerzőnek „A woxindoni csodavirág“ című két kötetes történeti regénye, melynek kelendősege azt bizonyítja, hogy a magyar katolikus olvasóközönség nagyon szívesen fogadta. Azért határoztam el, hogy a kedves elbeszélőnek e második, nagyszabású történeti regényét, a szerző és kiadó engedelmével, szintén lefordítom. A műről csak keveset kívánok mondani. Tárgya a szerencsétlen XVI. Lajos, francia király, svájci gárdájának a fenségességéi bajnoki magaviselete a nagy francia forradalomban. A gárda, miként a történelem is bizonyítja, majdnem az utolsó emberig odaáldozta életét, hogy még ne szegje a hűséget, melyet királyának és a kath. egyháznak fogadott. Halálukban a vértanúk dicső önfeláldozása ülj meg. Keret gyanánt rendkívül érdekesen rajzolja a szerző magát a francia forradalmat Párisban és a vidéken, és a királyi család szomorú sorsát is. Előadásról csak annyit mondhatok, hogy talán még bájosabb, mint „A woxindoni csodavirág“. — Megjegyzem, hogy a mű eredetije, mely tavaly jelent meg, mindjárt ugyanazon évben két kiadást ért.

Két kötet terjedelmre 36 nyomtatott iv. Ára mindkét kötetnek, bérmentes szállítással, füve 2 frt 50 kr. (9 sacr.), egy díszes vászonkötésben 3 frt (11 sacr.). Tíz példány után egy tiszteletpéldány. — Intentionát mindjárt jelölhetek. A megrendeléseket legcélszerűbben levelezőlapon, az alulirt névre kérem. Temešvár, (seminarium), 1899. szeptember. Kiváló tisztelettel: *Patzner* István, főgymn. tanár, a „Szent István-Társulat“ tud. és irod. osztályának tagja. Szintén nálam kapható és kívánatra az intentionát egyidejű assignálásával, azonnal megküldetnek a következő művek: 1. A „Havi Közlöny“ I—XX évfolyamainak részletes betűsoros tárgyszó és névmutatója. Ára füve 1 frt 20 kr. (4 sacr.), köve 1 frt 20 kr. (5 sacr.). 2. A Woxindoni Csodavirág. Történeti regény Stuart Mária utolsó évéből. Írta *Spillmann* József, S. J. Fordította *Perényi* (Patzner) István. Két kötet, 527 lap. Ára füve 3 frt (10 sacr.), egy díszes vászonkötésben 3 frt 50 kr. (11 sacr.). Papnövendékeknek füve 2 frt 50 kr., köve 3 frt. 3. Nagyobb és kisebb műfordítások. Kiadja *Perényi* (Patzner) István. 239 lap. Ára 1 frt 50 kr. (5 sacr.).

KÖZGAZDASÁG.

Közmagtárak és gabonaértékesítő szövetkezetek.

Irta: Balog Sándor.

(Folytatás és vége.)

Szólunk az előzőkben arról, hogy a szövetkezet a tagoknak készpénz-nyereményt nem szolgáltat, azt is fejtgettük, hogy milyen mértékben és értelemben járulhat hozzá a szövetkezet a gabonaelővétel és uzsora káros működésének megszüntetéséhez; próbáljuk meg végül hozzávetőleges szám adatokkal egy példában bevizsgálni: vajjon tényleg hoz-e hasznot a szövetkezet a tagoknak közvetett uton.

Van egy 50 holddal rendelkező kisbirtokos, aki birtokának felét törlesztéses kölcsönből 6000 frt-ért vette, az évi 5%-os járulékot: 300 frt-ot előleges 100 forintos részletekben fizeti január, május és szeptember 1-én. A januárban fizetendő 100 forintot még sikerült terményei árából kiszorítania, de már május 1-én nem tud törleszteni, mert a negyedévi adó, legelőbér és egyéb kiadások minden pénzét felemésztették, rendes hitele pedig a birtokán levő nagy teher miatt nincsen, tehát kénytelen áprilisban egy uszorástól 4 hónapra vagyis cséplésutánig 200 frt-ot kérni mely után 70 frt kamatot kell fizetnie, ami megfelel 100%-os évi kamatnak, (de ez még rendkívül szerény uszora, hol van ez még a 2-3-400%-tól?); ebből kifizeti a májusi törlesztést 100 frt-ot, learat ocséplés. Megjegyzendő, hogy az uszorástól is csak 4 hónapra kapott kölcsönt, mert az uszoras is a cséplés után azonnal eladandó termékekben találta meg a biztosítékot. Mondjuk: termelt neki 20 holdon a 6 q, 120 q búzája, melyből házi szükségletre és verésre fentart 40 q-t, elad augusztus hóban 80 q-t, 5-60 frtjával, kap érte 448 frt, ebből kifizet az uszorásnak 270 frt-ot, szeptemberi törlesztésbe 100 frt-ot, marad kiadásokra 78 frt-ja. Nézzük tehát: mit segített volna ezen az egy kisgazdán a szövetkezet, feltéve, hogy tavaszra az árak egy forinttal emelkedtek, továbbá, hogy a közmagtár útján a kölcsönt csak cséplés után volt kénytelen felvenni, mivel a májusi törlesztésre az aratási és a cséplési kiadásokra a közmagtárban elhelyezett gabonájának áprilisbani eladásánál elegendő pénzhez jutott s az uszorát nem vette igénybe.

I. A közraktárban elhelyezett 80 q búzáért kap, tavasszal eladva a 660 frt - 528 frt, levonandó belőle mázsánként 20 kr kezelési költség 16 frt, levonandó a szövetkezet-től a raktározott búzára felvett 300 frt kölcsön félévi 4%-os kamata 6 frt, marad bevétel a buza árából évente 506 frt.

II. A közraktár fennállása előtt eladott 80 q búzát a 560 frt 448 frt-ot, ebből az uszorásnak kamatba fizetett 70 frt-ot, marad bevétel a buza árából évente 378 frt.

Egybevetve a végeredményeket (506 - 378 = 128) marad különbözet a közmagtári kezelés javára 128 frt.

Ezen példa elég tiszta képen tárja elénk egy zavaros anyagi viszonyok közt levő kisgazda helyzetét s hogy mennyi hasznot szerezünk csak ennek az egy embernek a közmagtárak létesítése által. Természetesen az egy forint áremelkedésben kifejezésre jutott az olcsóbb és tökéletesen tisztítás után előállított jobb minőségű termény magasabb ára, valamint azon előny is, melyet a nagybani értékesítés a közvetítők kizárásával nyújt. De ha fölteszszük, hogy az illető kisgazda uszoras pénzzel nem dolgozott, a 70 frt uszorakamat levonásával még 58 frt haszon mutatkozik, melyet a közmagtár igénybevétele eredményezett, ez pedig mázsánként 67 kr érték emelkedésének felel meg s a 15-000 q raktározott buza után kereskedésben 10-000 forintot tesz ki. Ezek mellett figyelembe veendő, hogy sikeres működés esetén évek mulva be fog állani azon eset, mikor az alapítókébből a tagok nagy részét elcsó, esetleg ingyenes kölcsönrel láthatjuk el, a kezelési költségeket pedig a minimumra leszállíthatjuk. Ezekben kívántam a szövetkezet alapítás

ezen neméről nézetimet összefoglalni. Lehetőség, hogy ezen eljárások egyes részletei a gyakorlatban a viszonyokhoz képest módosítás igényelnek, mindazonáltal, nekem erős meggyőződés, hogy a felsorolt főbb irányelvek alapján szebb jövőt biztosíthatunk a gabonaértékesítő szövetkezeteknek és a közmagtáraknak, mintha a befektetendő tőkének üzletrészek jegyzése által való összehozásával már a megalakulás elé elháríthatlan akadályokat gördítünk. Különböző bármilyen alapon létesítjük és szervezzük a közmagtárakat főtörekvésünk az legyen, hogy a létesítendő közmagtár ne a kereskedelem érdekeit szolgálja, mint a jelenleg fennálló nagy elevátorok, — habár a kereskedelmi központokon ezeknek is megvan a jelentőségük, a leghalaszthatatlanabb teendőnket oly kisebb közmagtárak létesítése képezze, melyeknek feladatuk a kisgazdák érdekeinek előmozdítása és megóvása, a gabonaelővétel, uszora, kényszereladás, közvetítő kereskedelem és egyéb uton való megrövidítések megszüntetése által. Különösen a megyei gazdasági egyesületekre vár azon fontos szerep, hogy az eszmének terjesztése által a közmagtárak keletkezését minden tőlük telhető eszközökkel előmozdítsák.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. Gy. Ny-k. Köszönet a szives fáradozásért. Az a bizonyos tárca e héten jönni fog.

T. I. H-n. Csak előre édes fiam! Ime itt az

Életrehívás.

Ébredj, ébredj adj élet jelt, te alva jársz város vigyázz! a szomszéd nyakon önt, mért vagy olyan álmos; töröld ki az álmat dagadt szemecidből emeld ki a tested a piszkos renyhességből.

Óh! te város, olyan vagy mint egy anyátlan család nevelten gyermekei a ki, apjára nem sokat ad;

a te fiad nem különbek nevelten durvák mindenféle botrányt üzni azt igen jól tudják.

Nem él már a te anyád sem elhanyagolt város, a ki van ez mostoha gondatlan és álmos, szomszédok már kifáradtak a nappali munkától ó még akkor is gondolkodva mozdul ki az ágyból.

A szomszédok gyermekei tanultak és tiszták mert a szülők jól nevelték nem a sorsra bízták; a te fiad; is tanulták, hogy kell duhajkodni éjjeleken utca hosszát részegen dalolni.

Ha vendég jön, a szomszédból meg áll szeme szája ó még ilyest soh' sem látott, esküt is mond rája; pedig ó már sok felé járt a kerek világon de ilyest, csak itten látott Székesfehérváron.

A kit ez a veresszak érint az térjen javulásra; a kinek pedig nem inge ne vegye magára.

T. I. cs.

Nagyon helyes! Örömmel fogadtuk a bemutatkozást s óhajátát készséggel teljesítjük. Csak rajra! Sok itt a korholni való és hivatott tehetségének tág tere nyílik. Inkognitója felől nyugodt lehet; még akkor sem áruljuk el, ha ekrazit bombákkal támadják meg szerkesztőségünket. Még kissé nyomhatja a tollat.

Felelős szerkesztő: **Chay Antal.**

Számok, körlevelek és árjegyzékek tisztán és csinosan!

ALAPITTATOTT 1871. ALAPITTATOTT 1871.

SZÁMMER IMRE

könyvnyomdája (gőzerővel)
KÖNYVKÖTÉSZETE

ES LEVÉLBORITÉK-GYÁRA

— * SZÉKESFEJÉRVÁROTT. * —

Készít minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Raktárt tart kész nyomtatványokból:

Városi és községi előljárók és árvaatyák számára. Szolgabiroi hivataloknak. Ügyvédek, járásbíróságok és végrehajtók részére. Róm. kath. és ref. lelkesi hivatalok számára. Takarékpénztárak, segély-egyletek, kaszinók és olvasókörök részére. Uradalmak, bérlok és gazdák számára. Gyógyszertártulajdonosok részére. Kereskedők, iparosok és ipartársulatok számára. Szállodatulajdonosok és vendéglősök számára.

Továbbá:

IRÓPAPIROK, LEVÉLBORITÉKOK és LEVÉLPAPIROKBÓL.

nemkülönbözten

IRODAI SZEREKBŐL:

tinták, írónok, falódi acél- és rőtollak tollnyelek, pecsétviaszok s több effélékbeli jutányos árak mellett!

Meghívó-, belépő-, cím- és látogató-jegyek díszesen!

Nyomatott Számmer Imréné, Székesfejérvárott.